

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 361)

Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek, İzmir Milletvekili Oğuz Oyan, Samsun Milletvekili Haluk Koç ile 2 Milletvekilinin, Türk Ceza Kanununa Geçici İki Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa'nın, Türk Ceza Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/177, 2/155)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Türk Ceza Kanununa Geçici İki Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi". gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygularımızla arz ve teklif ederiz.

17.7.2003

Mustafa Özyürek
Mersin
Atilla Kart
Konya

Oğuz Oyan
İzmir

Haluk Koç
Samsun
Ziya Yergök
Adana

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde 1970'li yıllarda ve daha sonra 1980'li yıllarda belli bir süreç olarak yaşanan ve toplumun önemli bir kesiminin değişik şekillerde etkilendiği ve sonuçta mağdur olduğu bir gerçektir. Bu süreç hem adli yargıda, hem askerî yargıda ve sıkıyönetim mahkemelerindeki davalarda yaşanmıştır.

Bu yargılamalar sonucunda mahkûmiyet kararı olan kişiler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 20, 31 ve 33. maddelerindeki hükümler de uygulanmış; sözü edilen kişiler cezalarını çekip şartla salıverildikleri halde, bihakkın tahliye tarihlerinden sonra işlemeye başlayan süreler kadar seçme, seçilme, siyasi faaliyette bulunamama, siyasi partiye girememe, kamu memuriyetlerinde görev alamama veya özel ilişkilerinde vasi olamama gibi yasaklı halleri devam edegelmiştir. Öyle ki, bu kişilerin memnu haklarını talep edebilmeleri için gerekli olan tarihler 2010'lu yılları bulan sürelere kadar uzamıştır.

Bir kişinin işlemiş olduğu suçun cezasının, ilgili yasada düzenlenen şekilde uygulanmasından sonra; cezanın fer'i sonuçlarının adeta ve fiilen ömür boyu devam etmesi ceza adaleti kavramıyla ve suçlunun topluma kazandırılması amacıyla da bağdaşmaz. Toplumun belli bir kesiminin olumsuz olarak etkilendiği olağanüstü bir dönemde yargılanıp, mahkûm olan ve daha sonra cezalarını çekip toplumun içine katılan ve yaşamlarını sürdüren bu kişilerin; bu yasaklılıkları sonucu toplumda meslek edinmemeleri ve kamu haklarını kullanamamaları sonucunda kişi ve toplumla kurulması arzulan ilişkiler gerçekleştirilememektedir. Bu sebeple, bu kişilerin eylemlerine ilişkin olarak belli bir süreden sonra toplumla uyum içine girmelerinin sağlanabilmesi bakımından yukarıda sözü edilen düzenlemenin yapılmasında zorunluluk vardır.

Bu uygulamanın yapılabilmesi için esas alınması gereken tarih ara dönemin sona erdiği ve 6 Kasım 1983'de yapılan genel seçimler sonucu toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanının oluştuğu tarih olan 8 Aralık 1983 tarihi olması uygun olacaktır.

İş bu yasa teklif ile, yukarıda açıklaması yapılan ve toplumda artık sosyal bir yara haline gelen mağdurlar grubunun yaşamlarının kalan süresinde daha çok mağdur edilmeden ve onurları incinmeden, temel haklarını kullanmaları, adalet ve hakkaniyet duygusuyla bu kişilere yaklaşılarak toplumsal uzlaşmanın sağlanması ve toplumsal barışa da katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Bu madde ile, 8 Aralık 1983 tarihine kadar olan dönemde yargılanan, mahkûm olan ve cezalarını şartla salıverme hükümlerine göre çekmiş olan kişilerin; aradan geçen ve belli bir bölümü için yirmi yılı aşan süreye rağmen, kamu haklarından engellenmiş olmalarından doğan mağduriyetin giderilmesi ve bu kişilerin topluma kazandırılması, iç barışa katkıda bulunulması ve temel hak ve özgürlüklerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 2. - Yürürlük maddesidir.

Madde 3. - Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanununa bir geçici madde eklenmesine ilişkin kanun teklifim ilişikte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Eyüp Fatsa

Ordu

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde 1970'li yıllarda belli bir süreç olarak yaşanan ve herkesin bildiği olumsuz olaylar sonucu 13.5.1971 tarihli ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa göre kurulan sıkıyönetim askeri mahkemelerinde veya bu mahkemeler kuruluncaya kadar sıkıyönetim askeri mahkemesi görevi yapan mahkemelerde bir çok kişi yargılanmıştır.

Bu sıkıyönetim askeri mahkemelerindeki yargılamalar sonucunda bir çok kişi yüksek hadlerde hapis cezalarına çarptırılmışlardır. Bu kişiler ayrıca bu cezalarının sonucu olarak 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 20 nci maddesinde sayılan kamu hizmetlerinden de yasaklı hâle gelmişlerdir.

Söz konusu kişilerin cezalarını çekip şartla salıverildikleri hâlde bihakkın infaz tarihlerinden sonra işlemeye başlayan süreler kadar seçip-seçilme, siyasi faaliyette bulunamama, siyasi partiye girememe, kamu memuriyetlerinde görev alamama veya vasi olamama gibi yasaklılıkları devam etmektedir. Öyle ki bunlardan çoğunun memnu haklarının geri alınmasını talep edebilmeleri için gerekli tarihler 2013, 2014, 2015, 2016 vs. yıllarına rastlamaktadır.

Hemen hemen herkesin olumsuz etkilendiği olağanüstü bir dönemde yargılanıp, mahkûm olan ve daha sonra cezalarını çekip toplumun içine katılan bu kişilerin bu yasaklılıkları sonucu toplumda bir meslek edinememeleri, seçme ve seçilme gibi siyasi haklarını kullanamamaları sonucu toplum ve devletle arzulanın ilişkileri kurmaları zorlaşmaktadır. Bu nedenle, bu kişilerin eylemlerine ilişkin pişmanlık duygularını ortaya çıkarabilecekleri bir ortam oluşmadığından ve bihakkın infaz tarihleri de çoğu için daha gerçekleşmediğinden yasaklanmış haklarının iadelerini talep edebil-

meleri için Türk Ceza Kanununun 122 ve 123. maddelerindeki süreler ve 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 417 nci maddesinin (3) numaralı bendinde yer alan iyi hallilik koşulu da aranmaması öngörülmektedir.

Teklifte, yukarıda açıklanan toplumsal yara hâline de gelen binlerce kişiye yaşamlarının kalan süresinde onurları daha fazla incinmeden insanî temel haklarını kullanmaları ve adalet ve hukuk duygusuyla bu kişilere yaklaşılarak toplumsal uzlaşmanın sağlanması ve bu kişilere yeni bir yaşam fırsatı verilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Madde ile, Türk Ceza Kanununa geçici bir madde eklenmek suretiyle, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde veya Sıkıyönetim Kanunu gereği sıkıyönetim askeri mahkemesi görevi yapan mahkemelerce ya da dava dosyaları bu mahkemelerce devredilen mahkemeler tarafından yapılan yargılamalar sonucunda mahkûm olup da bu Kanunun yayımı tarihinden önce bihakkın tahliye olanlar ile şartla salıverilenlerin, Türk Ceza Kanununun 122 ve 123 üncü maddelerindeki süreler ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 417 nci maddesinin (3) numaralı bendinde yer alan iyi hallilik koşulu aranmaksızın, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde memnu haklarının iadesine karar verilmesini talep edebilecekleri öngörülmüştür.

Madde 2. - Yürürlük maddesidir.

Madde 3. - Yürütme maddesidir.

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ
ORDU MİLLETVEKİLİ EYÜP FATSA'NIN TEKLİFİ
**TÜRK CEZA KANUNUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE İLİŞKİN
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. - 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE - 13.5.1971 tarihli ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa göre kurulan sıkıyönetim askerî mahkemelerinde veya Sıkıyönetim Kanunu gereği sıkıyönetim askerî mahkemesi görevi yapan mahkemelerde ya da dava dosyaları bu mahkemelerce devredilen mahkemeler tarafından yapılan yargılamalar sonucunda haklarında mahkûmiyet kararı verilenlerden bu Kanunun yayımı tarihinden önce bihakkın tahliye olanlar ile salıverilenler, Türk Ceza Kanununun 122 ve 123 üncü maddelerindeki süreler ve 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 417 nci maddesinin (3) numaralı bendinde yer alan koşul aranmaksızın memnu haklarının iadesine karar verilmesini bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde talep edebilirler.”

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

22.1.2004

Esas No. : 2/177, 2/155

Karar No. : 45

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa'nın; Türk Ceza Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/155) ile Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek, İzmir Milletvekili Oğuz Oyan, Samsun Milletvekili Haluk Koç ile 2 Milletvekilinin; Türk Ceza Kanununa Geçici İki Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/177), birleştirilerek Komisyonumuzun 8.1.2004 tarihli 36 ncı toplantısında incelenip görüşülmüş, gerekçeleri uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş, ancak maddelerin ayrıntılı bir biçimde incelenerek düzenlenmesi için 3 kişilik bir alt komisyona havale edilmiştir.

Alt Komisyon tarafından (2/177) numaralı Kanun Teklifi esas alınarak düzenlenen metin Komisyonumuzun 22.1.2004 tarihli 38 inci toplantısında, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Ali Şahin ile Adalet Bakanlığı temsilcilerinin ve teklif sahiplerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş ve maddelere ilişkin düzenlemeler aşağıda açıklanmıştır.

(2/177) numaralı Teklifin çerçeve 1 inci maddesiyle Türk Ceza Kanununa eklenmesi öngörülen geçici 1 inci maddede yer alan 8.12.1983 tarihi, bütün siyasi yasakların sona erdiği tarih olan 31.12.1987 tarihini esas almanın daha uygun olacağı düşüncesiyle değiştirilmiş ve madde redaksiyon yapılarak kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 1 inci maddesiyle Türk Ceza Kanununa eklenmesi öngörülen geçici 2 nci maddesindeki disiplin cezalarıyla ilgili kanuni düzenlemelerin, Türk Ceza Kanununda yapılması teknik açıdan mümkün olmadığından teklif metninden çıkarılmış, çerçeve madde ile teklifin başlığı da bu doğrultuda değiştirilmiştir.

Teklifin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Köksal Toptan</i>	<i>Halil Özyolcu</i>	<i>Ramazan Can</i>
Zonguldak	Ağrı	Kırıkkale
Kâtip	Üye	Üye
Hasan Kara	<i>Mehmet Ziya Yergök</i>	<i>Feridun Fikret Baloğlu</i>
Kilis	Adana	Antalya
(Toplantıya katılmadı)		
Üye	Üye	Üye
<i>Orhan Yıldız</i>	<i>Yüksel Çorbacıoğlu</i>	Semiha Öyüş
Artvin	Artvin	Aydın
		(Toplantıya katılmadı)

Üye <i>Feridun Ayvazoğlu</i> Çorum Üye Esat Canan Hakkâri (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>Muzaffer Külçü</i> Çorum Üye <i>Recep Özel</i> Isparta Üye <i>Harun Tüfekçi</i> Konya Üye İsmail Bilen Manisa (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>Mahmut Durdu</i> Gaziantep Üye <i>Mehmet Yılmazcan</i> Kahramanmaraş Üye <i>Kerim Özkul</i> Konya Üye <i>Orhan Eraslan</i> Niğde Üye <i>Bekir Bozdağ</i> Yozgat
--	---	--

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUP BAŞ-
KANVEKİLLERİ MERSİN MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ÖZYÜREK, İZMİR MİLLETVE-
KİLİ OĞUZ OYAN, SAMSUN MİLLETVE-
KİLİ HALUK KOÇ İLE 2 MİLLETVEKİLİNİN
TEKLİFİ

**TÜRK CEZA KANUNUNA GEÇİCİ İKİ
MADDE EKLENMESİNE İLİŞKİN KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1. - 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı
Türk Ceza Kanununa aşağıdaki iki geçici mad-
de eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. - 8.12.1983 tarihinden
evvel işlenmiş suçlarla ilgili olarak mahkemeler
tarafından yapılan yargılamalar sonucunda;
haklarında mahkûmiyet kararı verilenlerden, bu
Kanunun yayımı tarihinden önce şartla salıver-
me hükümlerine göre cezalarını çekenler hak-
kında; Türk Ceza Kanununun 122 ve 123 üncü
maddelerindeki süreler ve 4.4.1929 tarihli ve
1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü
Kanununun 417 nci maddesinin 3 üncü bendin-
de yer alan koşul aranmaksızın; memnu hak-
larının iadesine karar verilir.

GEÇİCİ MADDE 2. - Geçici 1 inci mad-
dede düzenlenen şekilde memnu haklarının
iadesine karar verilenlerin disiplin cezaları da
bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmıştır. Ancak
bu durum, ilgililere geçmiş süreler için parasal
yönden ve açıktan atama şeklinde herhangi bir
talep hakkı vermez.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini
Bakanlar Kurulu yürütür.

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRK CEZA KANUNUNA GEÇİCİ BİR
MADDE EKLENMESİNE İLİŞKİN KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1. - 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı
Türk Ceza Kanununa aşağıdaki geçici madde
eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1. - 31.12.1987 tarihin-
den evvel işlenmiş suçlarla ilgili olarak mah-
kemeler tarafından yapılan yargılamalar
sonucunda; haklarında mahkûmiyet kararı
verilenlerden, bu Kanunun yayımı tarihinden
önce bihakkın tahliye olanlar ile şartlı
salıverilenlerin Türk Ceza Kanununun 122 ve
123 üncü maddelerindeki süreler ve 4.4.1929
tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü
Kanununun 417 nci maddesinin (2) ve (3)
numaralı bentlerinde yer alan koşul aranmak-
sızın; mahkemelerce memnu haklarının
iadesine karar verilir.”

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini
Bakanlar Kurulu yürütür.

